

Halil Barcena:

İspanya'da sizin de bildiğiniz üzere 2 ayrı dil konuşuluyor. Genel olarak İspanyolca ve daha az bir sıklıkta Katalanca. İlk kitabım, tasavvufa giriş denilebilecek boyutta basit ve sade anlatımı olan bir kitaptı. Ve Katalan dilinde basılan, bir İspanyol tarafından yazılıp İslam ve tasavvuf'tan bahseden ilk kitaptı. İkinci kitabım ise, birincisine göre konu ve anlatım olarak daha genişletilmiş ve detaylandırılmıştı. Hallâc-ı Mansûr'un Divan çevirisi Katalanca hiç basılmamıştı ve ikinci kitapta bu çeviriye yer vermek istedim.

İslamiyet ile tanıştım ve ona âşık oldum!

Katalonya Sufi Enstitüsü kurucusu ve aynı zamanda Barselona Üniversitesi doktora öğrencisi olan Halil Barcena ile muhabbete doymadığımız bir röportaj yaptık. Tevafukken tanışma fırsatı bulduğunuz Halil Bey'e bu güzel sohbeti için bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Sizinde henüz tanışmamış olanlara Halil Barcena'yı nasıl anlatırsınız?

Merhaba. İspanya'da Santander şehrinde, 50 yıl önce doğdum. Yaşadığım bu 50 yıl bazı şeyleri yapmak için çok uzun ama bazı şeyleri yapabilmek için de çok kısa bir zaman. 27 yıl önce İslamiyet ile ilgilenmeye başladım, özellikle İslamiyet'in tasavvuf ve estetik yönüyle. İslam'ın estetik ve güzelliği fark etmeden bu yolu tanyabilmiş olamazdım. Yol ve tanıtmaktan bahsederken Allah'ı tanıtmaktan bahsediyorum. İslam'ın güzelliğini, estetiğini, nurunu yakalayabilmek benim başlıca çalışma alanlarımdı diyebilirim.

27 yıl önce tasavvuf ve İslam estetiği üzerine çalışmaya başlayarak bu yola yöneldim fakat son 10 yıl içerisinde daha çok İslam'ı her alanda tanıyabilmek üzerine çalışmalar yapıyorum. İslam'ı her açıdan tanıtmaya karar verdiğimde, 1990-2000 yılları arasında Fas, Suriye, Lübnan, Ürdün, Endonezya, Malezya gibi ülkelere seyahatlerde bulundum. Ayrıca Arapça öğrenmek, tefsir, hadis çalışmaları yapabilecek yeterliliğe ulaşabilmek de amaçlarımdı tabii ki.

Yani İslamiyet ile tanıştıңыз ve hayatınız tamamen değişti. Neler yaşadınız sürede?

Bu süreci açıklanmak biraz zor aslında. Kendi hayatımdan tecrübe ettiğim kaçarıyla insan önce İslamiyet'e âşık oluyor. Daha doğrusu önce tanıyor, tanımaya başlıyor ve ışık olması kaçınılmaz bir hale geliyor. Tanıdım, âşık oldum ama âşık olmak benim için yeterli olmadı. Gelip geçici olan hisler bu aşkı tanımlamak için çok basit kalıyordu. Bu sebeplerden ötürü İslam dinini, geleneğini ve ilmini tüm içlerinden, tüm derinliğiyle tanımak istedim. Benim için tanımadan âşk olmazdı ve böylece sertleşimeme başladım. İmam Gazali "Tanıdığına âşık olursun", Hz. Mevlana, "Bizim aş-

kımız tanımının meyvesidir" der. Yaşadıkça fark ediyorum ne kadar haklı olduklarını. Elbette kitabı bilgilerin içerisine de girmek, öğrenmek gerekir ama sadece entelektüel anlamda okuyup geçmek yeterli değil. Aynı "ikra" ayetinde bize anlatılmak istenildiği gibi, "ikra" sadece oku demek değil, önce oku, sonra anla, sonra tefekkür et ve tefekküre devam et demek bence.

Birazda kitaplarınızdan bahsedebilir miyiz? Sizi yazma yolculuğuna çıkaran şey neydi? Gördüğümüz kadarıyla sadece İspanyolca ve Katalan dilinde basılı kitaplarınız...

İspanya'da sizin de bildiğiniz üzere 2 ayrı dil konuşuluyor. Genel olarak İspanyolca ve daha az bir sıklıkta Katalanca. İlk kitabım, tasavvufa giriş denilebilecek boyutta basit ve sade anlatımı olan bir kitaptı. Ve Katalan dilinde basılan, bir İspanyol tarafından yazılıp İslam ve tasavvuf'tan bahseden ilk kitaptı. İkinci kitabım ise, birincisine göre konu ve anlatım olarak daha genişletilmiş ve detaylandırılmıştı. Hallâc-ı Mansûr'un Divan çevirisi Katalanca hiç basılmamıştı ve ikinci kitapta bu çeviriye yer vermek istedim. Bu çeviri için 6 sene boyunca uğraştım, hem çeviriyi yapmak hem de kaligrafilelerini yazmak tarif edilemez bir zevkti benim için, fakat kitap bittiğinde ben de bitmiş durumdaydım.

Sanırım kitabı yazma kararı aldığınız vakitler doktora teziniz de yazılmayı bekliyordu. Neden önceliği kitabı bitirmeye verdiniz?

Kitabı yazmaya başlamadan önce bir karar vermem gerekiyordu. Hemen doktora tezimi bitirip sadece kendim için mi bir şey yapmak istiyordum yoksa Hallac-ı Mansur'un çevirisini yaparak herkesin faydalanabileceği bu kitap üzerine yoğunlaşmak mı istiyordum. Hangisi beni daha çok doyurur diye düşünürken sonuç gördüğümüz üzere ortada, kitabı bitirmeye öncelik verdim ve bitirdim. İyi mi yaptım kötü mü yaptım bilemiyorum, takdir elbette ki Allah'ın.

Ayrıca İspanya'da Katalonya Sufi Enstitüsü kurucusunuz. Biraz enstitüden ve çalışmalarınızdan bahsedebilir miyiz?

Katalonya Sufi Enstitüsü 1998 yılında Barcelona'da açıldı, tüm İspanya'ya hizmet vermeye çalışıyoruz ama yerimiz Barcelona'da. 15 yıl önce enstitü açılırken amacımız İslam'ın iç yüzünü, tasavvufi yanını göstermeye çalışmaktı. Enstitümüz için iddiasız küçük bir kuruluş diyebiliriz. Bir tekke, dergâh şeklinde değil tabi, karıştıranlar oluyor çünkü. Hem tekke dediğin merkezde olmalı, İstanbul'daki tekkeler gibi, gelenek bu şekildedir, biz sadece tasavvufi yönde çalışmalar yapmaya çalışan küçük bir enstitüyüz. Hem İslam ve tasavvufu insanlara tanıtmak ama hem de yaklaşmalarına vesile olmak amacı güdüyoruz.

Peki, karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

Tüm Avrupa'da olduğu gibi İspanya'da da bir "new age" akımı var ve maa-lesef maneviyatın ticareti yapılmaya çalışılıyor. Biraz Budizm, biraz Sufizm, hatta göbek dansı ile bile birleştirilerek ortaya farklı bir oluşum çıkarıyorlar ve bu oluşum üzerinden ticaret yapmaya çalışıyorlar, bu cehaletin önünde doğru bir örnek olmak istiyoruz. Bir diğer zorlukta, maa-lesef Avrupa'da medya başta olmak üzere kişi ve kurumlar tarafından oluşturulan bir İslam fobisi var. İslam adı altında kötü bir imaj çiziyorlar. Bir yanda var olan new age cehaleti bir yandan da var olan İslamofobia bakış açısı arasında kalmış bir İspanya ve Avrupa var karşımızda. Bu iddiasız küçük enstitüyü İspan-

Katalonya Sufi Enstitüsü 1998 yılında Barcelona'da açıldı, tüm İspanya'ya hizmet vermeye çalışıyoruz ama yerimiz Barcelona'da. 15 yıl önce enstitü açılırken amacımız İslam'ın iç yüzünü, tasavvufi yanını göstermeye çalışmaktı. Enstitümüz için iddiasız küçük bir kuruluş diyebiliriz. Bir tekke, dergâh şeklinde değil tabi, karıştıranlar oluyor çünkü.

ya'da yer alan küçük bir ada ya da çölde sığındığımız küçük bir vaha olarak düşünebiliriz. Yanlış bilgiler arasında, doğrunun ışığını fark edebilen insanlara yardım etmeye çalışıyoruz. Yardım etmekten kastım, kaynağın nerede olduğunu göstermek elbette. Tasavvuf bir geleneği, bir silsilesi olan, icazetli insanların sorumluluk aldığı bir yapılanma ve biz bu şekilde olduğunu anlatmaya çalışarak insanları kaynaklara doğru yöneltmeye çalışıyoruz. **Uzun süre araştırmalar yapmış ve birçok Arap ülkesini gezmişsiniz, Türkiye'ye de yolunuz düşmüş. Seyahat ettiğiniz, gözlemle-**

ya'da yer alan küçük bir ada ya da çölde sığındığımız küçük bir vaha olarak düşünebiliriz. Yanlış bilgiler arasında, doğrunun ışığını fark edebilen insanlara yardım etmeye çalışıyoruz. Yardım etmekten kastım, kaynağın nerede olduğunu göstermek elbette. Tasavvuf bir geleneği, bir silsilesi olan, icazetli insanların sorumluluk aldığı bir yapılanma ve biz bu şekilde olduğunu anlatmaya çalışarak insanları kaynaklara doğru yöneltmeye çalışıyoruz. Uzun süre araştırmalar yapmış ve birçok Arap ülkesini gezmişsiniz, Türkiye'ye de yolunuz düşmüş. Seyahat ettiğiniz, gözlemle-

fırsatı bulduğunuz bunca ülke arasında en çok hangi ülkeden etkilendiniz?

Önce şunu söyleyeyim, bu yolda hiçbir zaman çok ve yeterli kelimelerini kullanamayız. Ben hiçbir zaman çok aramış olamam ve bu hiçbir zaman yeterli olmuş olamaz. İslam büyük bir deniz. 50 yıl gibi kısa bir sürede insan ancak o denizdeki 2 damlayı belki tanıyabilir. Bu arayış hiçbir zaman bitmez. Belki çok arıyoruz ama bu hiçbir zaman yeterli değil. Sorunuza dönecek olursak, İslam'ın birçok yüzü var. Değişik, farklı yüzleri var. Hepsi de muhakkak ki çok güzel. Çok

şükür ki seyahat etme imkânım oldu ve bu değişik yüzleri görebildim ve tüm Müslüman ülkelerde ortak olduğuna inandığım ve tespit edebildiğim bir şeyi sizinle paylaşmak isterim ki o da İslam sanatı... Nereye gidersem gideyim gördüğüm an bu İslam sanatı, evet İslamiyet'in güzel ve estetik yüzü buraya da değmiş diyebiliyorsunuz. Bunu görmek çok güzel bir şey. Ayrıca insan bir şeyi neden kendine yakın hissettiğini bilemez tabi ama Türkiye için şunu söylemek istiyorum, bu topraklar üzerindeki Osmanlı etkisini fark edebiliyor insan ve bu ilk defa gören bir göz üzerinde farklı bir etki bırakıyor.

Nasıl bir etkiydi bu?

Kimseye bahsetmediğim bir itirafımı açıklayarak cevap vereyim size. Ben İslamiyet'le tanıştım, çok şükür İslamiyet'i kabul ettim ve tam olarak içine girdim. Sonrasında bana tavsiye edildiği üzere Arapça öğrenmeyi kafama koydum. Hem Kuran-ı Kerim'i okuyabilmek, hem de hadis ve tefsir derslerine katılabilmek üzere rotamı Arap dünyasına çevirmiştım. Kafamda tam anlamıyla bir Arap İslamiyet'i algısı vardı. İslamiyet'i araştırırken, Fas, Ürdün, Malezya, Suriye gibi farklı ülkeler hakkında araştırmalar yapıyordum, gitmeden önce bu ülkeler hakkında bilmem gere-

ken her şeyi öğrenmeye çalışıyordum.

Türkiye hakkında en ufak bir fikrim yoktu ve gidip görmek istediğim ülkeler arasında bile değildi. Fakat tevafukken Türkiye ile yollarım keşti. Bir aylığına bir ziyarete gelmem gerekiyordu ve Türkiye'ye geldiğim an şöyle dedim, "Hayır bu olamaz, Türkiye'yi özellikle İstanbul'u bu kadar sevemem, beğenmem." Söylediğim gibi planlarım arasında burası yoktu ve İstanbul'a böylesine vurulmuş olmam yaptığım onca planı bir anda alt üst etti.

Kayıtsız kalamadım elbette Türkiye'ye ve dün gece kendimce karaladığım satırlarda da belirttiğim gibi, "Üzerinden bu kadar zaman geçmiş olmasına rağmen -10 yıllık defa Türkiye ile tanıştığım o heyecanı

hala gönlümde taşıyorum. Tekrar buradayım ve yine aynı şekilde büyülenmiş haldeyim."

Ben Arapça öğrenebilmek, gözlem yapabilmek, İslam'ın inceliklerini öğrenebilmek adına yola çıkmıştım ve bir anda kendimi, gönlümü İstanbul'a kaptırmış olarak buldum. Türkiye tarihinde olan her şeye rağmen, yani tekke ve zaviyelerin seddi ve tasavvufi geleneklerin daha gizli bir şekilde devam ettiriliyor olmasına rağmen, hala var olan tüm bu güzellikleri benim için bir hediye.

Görülen, görülmeyen her yönüyle tasavvufu hala yaşayabiliyor bu ülke. Silsilenin hala devam ediyor olması, yok edilemiyor olması muhteşem bir şey. **Peki, tasavvuf kültürü açısından Arap ülkeleri ile Türkiye arasında bir kıyas mümkün mü? Tasavvufu yaşayış, devam ettiriş vs. açılardan bakacak olursak Arap dünyası ve Türkiye arasında ne gibi benzerlik ya da farklılıklar var?**

Bir örnekle cevap vermek isterim.

15 yıl önce Barselona'daki Sufi Enstitüsünde çalışmalara başladığımızda fark ettim ki, İspanya'ya Kuzey Afrika, Arap ülkeleri ve Ortadoğu ülkelerinden Müslüman göçü var. Ayrıca Türkler de var elbette ama göç etmek yerine belirli zamanlarda gelip gitmeyi tercih ediyorlar. Burada anlatmak istediğim şu, Sufi enstitüsünde yaptığım çalışmalara, İspanya'dan gelip geçiyor oldukları halde Türkler ve İranlı öğrenciler ya da siviller eşlik ediyor-ken, İspanya'da hayatlarını devam ettiren az önce bahsettiğim ülkelerin vatandaşlarından kimse gelmiyordu.

Bize eşlik etmiyor, bizimle bir şeyler paylaşmıyorlardı. Türkiye'nin bir diğer farkı ise, tasavvufun hala yaşamın bir parçası olarak devam ettiğini görebilmek. Yani şöyle, sıradan bir vatandaşın Hz. Mevlana'yı tanıyabilmesi için bir dergâha gitmesine gerek yok, zaten herkes bu kültüre istese de istemese de sahip. Ama Arap ülkelerinde bir köşede saklanırcasına, kimseye belli etmemeye çalışırcasına tasavvufi hayatlarını yaşamaya devam ediyor. Türkiye'de sokaklarda yürürken bunu hissedebilmeyi, gözlemleyebilmeyi seviyorum diyebilirim.